

Kommunikationsutskottet

Statsrådets industripolitiska redogörelse

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets industripolitiska redogörelse (SRR 1/2025 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- industriråd Sampsa Nissinen, arbets- och näringsministeriet
- trafikråd Veli-Matti Syrjänen, kommunikationsministeriet
- generaldirektör Jarkko Saarimäki, Transport- och kommunikationsverket
- biträdande direktör Tapio Ojanen, Trafikledsverket
- ledande sakkunnig Tiina Haapasalo, Finlands näringsliv rf
- verkställande direktör Elina Ussa, FiCom rf
- direktör, näringspolitik Tatu Rauhamäki, Arbetsgivarna för servicebranscherna PALTA rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- VR-Group Ab
- Finavia Abp
- Finnair Abp
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Finlands Hamnar rf
- Rederierna i Finland rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

(1) Utskottet välkomnar att regeringen i sitt program har identifierat behovet av en industripolitisk strategi och utifrån den lämnat en industripolitisk redogörelse till riksdagen. Sakkunniga har påpekat för utskottet att det nära samarbete som förts mellan myndigheterna och företrädare för näringslivet under beredningen har varit fungerande och bra.

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

(2) Det är viktigt och aktuellt att granska Finlands industripolitik när omvärlden förändras. Ett centralt mål bör vara att säkerställa Finlands attraktions- och konkurrenskraft samt konkurrensfördelar. Det sker snabbare förändringar inom industrin och handelspolitiken än vanligt, och också grunderna för den globala handeln behöver omvärderas.

(3) Utskottet har behandlat redogörelsen närmast utifrån sitt eget ansvarsområde, det vill säga med fokus på frågor som gäller logistik, infrastruktur, olika transportformer, digitalisering och kommunikation.

Industripolitiken är en del av näringspolitiken

(4) Utskottet har gjorts uppmärksamt på att det i Finland finns behov av en näringspolitisk redogörelse och inte bara en industripolitisk redogörelse. Också produktionen av tjänster är samhällsekonomiskt viktig, men faller utanför den industripolitiska redogörelsen. Vid sakkunnigutfrågningen har det i och för sig ansetts positivt att man i den inledande delen av redogörelsen i enlighet med OECD:s och EU:s riktlinjer identifierar näringspolitikens breda karaktär, som omfattar hela det privata näringslivet, inte enbart den traditionella industriproduktionen.

(5) Sakkunniga har ansett att riksdagen bör betona behovet av att utveckla det näringspolitiska strategiarbetet så att det täcker hela det privata näringslivet och också bättre än den nu aktuella redogörelsen tar fasta på servicebranschernas tillväxt, immateriellt värdeskapande och digitaliseringens centrala betydelse för den ekonomiska tillväxten i Finland. Det skulle också vara en logisk linje både med tanke på Finlands intressebevakning i EU och när det gäller att stärka konkurrenskraften.

Underarbetsgruppen för logistik

(6) Styrgruppen för den industripolitiska strategin beslutade att det i anslutning till styrgruppen inrättas en separat underarbetsgrupp för logistik, som lyder under kommunikationsministeriet. Avsikten var att arbetsgruppen ska bistå styrgruppen för den industripolitiska strategin med expertis och ha hand om det strategiarbete som gäller logistiken och som sedan samordnas med övriga delområden. Ett särskilt mål för underarbetsgruppen för logistik var att skapa en lägesbild av den logistiska omvärlden och identifiera utmaningar och utvecklingsobjekt inom logistiken i Finland, såsom leveranskedjornas säkerhet, samt att ta fram åtgärdsrekommendationer som stöder regeringsprogrammet.

(7) Syftet med redogörelsen är för det första att säkerställa välfungerande logistiska förbindelser och en god infrastruktur så att den industriella verksamheten kan utvecklas och så att de resurser som finns i olika delar av landet kan utnyttjas fullt ut. För det andra är avsikten att vid sidan av fungerande och konkurrenskraftiga godstransporter säkerställa att energiinfrastrukturen utvecklas och att den digitala infrastrukturen är så driftsäker och trygg att nyckelteknologierna kan utnyttjas. Vidare är målet att med hjälp av välfungerande industrikuster göra det möjligt att locka investeringar som ger synergifördelar, bland annat när det gäller utnyttjande av industriella sidostrommar, tillgången till ren energi och effektiv logistik och infrastruktur.

(8) Underarbetsgruppen för logistik lade fram tio åtgärdsrekommendationer:

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

1. En störningsfri sjöfart säkerställs i Östersjön och alternativa transportrutter utvecklas inom utrikeshandeln.
2. Tillräcklig isbrytarkapacitet och isförstärkt fartygsmateriel säkerställs.
3. Åtaganden i anslutning till investeringsprogrammet för trafikledsnätet och åtgärder för att minska det eftersatta underhållet.
4. Finansieringen av transportinfrastrukturen riktas i första hand till bastrafikledshållningen och till de transportrutter som är viktiga för industrin.
5. Åtgärder som främjar konkurrensen inom järnvägstrafiken.
6. I samband med reformen av beskattningen och finansieringen av trafiken säkerställs det att de skatter och avgifter som riktas till företagen är konkurrenskraftiga.
7. Finlands logistiska särförhållanden ska beaktas i beslutsfattandet inom EU och internationellt.
8. Bränsleomställningen inom landsvägstrafiken påskyndas genom utveckling av laddnings- och distributionsinfrastrukturen.
9. Inkomsterna från utsläppshandeln för transportsektorn riktas i första hand till att påskynda bränsleomställningen inom trafiken.
10. Tillgången till alternativa drivmedel förbättras.

(9) Utskottet välkomnar de mål och åtgärdsförslag för logistiken och utvecklingen av logistiken som räknas upp i statsrådets redogörelse. Samtidigt betonar utskottet att effektiv och smidig logistik är en grundläggande förutsättning för en konkurrenskraftig industri. Sakkunniga har ansett att åtgärderna för att utveckla den logistiska konkurrenskraften är viktiga för att den industri som nu finns i landet ska hållas kvar och för att locka nya investeringar i industri.

(10) Utskottet instämmer i det som sägs i redogörelsen om omstörtande teknik och dess betydelse för industrins förnyelse och anser att de föreslagna åtgärderna är viktiga för att säkerställa såväl den kapacitet som det kunnande som behövs för att nå de uppställda målen. Det är viktigt att genomförandet av åtgärderna samordnas med tidsplanen för EU:s initiativ. Utskottet har gjort uppmärksamt på att man som en del av behandlingen av redogörelsen bör dra upp riktlinjer för genomförandet och uppföljningen av de rekommendationer som underarbetsgruppen för logistik lagt fram. Rekommendationerna förutsätter ett förvaltningsövergripande samarbete mellan olika ministerier.

Infrastruktur och logistik

(11) Trafiken har stor betydelse för samhällets funktion när det gäller människornas rörlighet, näringslivets transporter och utrikeshandeln. Företagen väljer logistiksystem med utgångspunkt i affärsverksamheten. Det är viktigt att företagen har framgång och investerar i Finland också på grundval av det geografiska läget och de logistiska lösningarna. Finlands tillgänglighet är av stor betydelse för näringslivets konkurrenskraft.

(12) Hur Finland kan nås är av central betydelse för landets konkurrenskraft, inte bara med tanke på logistiken utan också med tanke på hur attraktivt landet är för turism och arbetskraft. Finland konkurrerar särskilt med de övriga nordiska länderna om turister och investeringar. Enligt uppgift ligger vi allt längre efter de andra nordiska länderna när det gäller offentliga satsningar.

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

(13) Utskottet anser att inkomsterna från utsläppshandeln för transportsektorn bör riktas till att främja en ren omställning.

Sjöfart och inre vattenvägar. (14) I Finland är sjöfarten särskilt viktig i och med att över 95 procent av utrikestransporterna går sjövägen. Finland är exceptionellt beroende av sjötransporter och dessutom medför de nordliga förhållandena ytterligare utmaningar för den marina logistiken. För att garantera kriställigheten och säkerheten är det viktigt att trygga verksamhetsförutsättningarna för sjötransporter. Sjötransporterna måste kunna genomföras under alla förhållanden. Utskottet fäster i detta sammanhang särskild uppmärksamhet vid de särskilda utmaningar som vintersjöfarten medför och nödvändigheten att trygga vintersjöfarten.

(15) Arbetet med att minska utsläppen från sjöfarten är på gång. Det påskyndar förnyelsen av sektorn men ökar samtidigt kostnadstrycket. Tillgången till nya, fossilfria bränslen är av avgörande betydelse för genomförandet av den gröna omställningen inom sjöfarten. Den globala efterfrågan på utsläppsnåla bränslen ökar, vilket också innebär en betydande exportpotential. Sakkunniga har önskat en mekanism som jämnar ut prisskillnaden mellan fossila bränslen och koldioxidsnåla bränslen inom sjöfarten under en övergångsperiod.

(16) Utskottet fäster uppmärksamhet vid att insjötrafiken är en förmånlig inhemsk transportform. Utskottet anser att man bör sträva efter att utveckla insjötrafiken, men konstaterar att den nuvarande situationen i Saima kanal medför logistiska utmaningar. Man bör sträva efter att finna fungerande lösningar på dessa utmaningar.

(17) Hamnarna är viktiga partner för industrin och de utgör också viktiga knutpunkter för logistiken. För att transportkedjorna inom industrin ska fungera är det av avgörande betydelse att verksamheten i hamnarna är funktionssäker och effektiv. I den internationella handeln behövs det smidiga förbindelser till hamnarna och stora varuflöden till havs.

(18) I Finland har hamnarna en central roll när det gäller att möjliggöra internationella transportkedjor. Med tanke på de logistiska förbindelserna är det väsentligt att med utgångspunkt i korridoränkande granska hur hela kedjan fungerar (end-to-end). För de finska hamnarnas del är det viktigt att trygga vintersjöfarten, spårtrafikförbindelser och tillräckliga spår i hamnarna. Dessutom måste framtida logistiska behov tas i beaktande, exempelvis terminaler och infrastruktur i hamnarna som eventuell transport av koldioxid förutsätter. De finländska hamnarna kommer att förutsättas ha beredskap att genomföra intermodala transporter som en del av det transeuropeiska transportnätet.

Vägnätet. (19) Godstrafiken på landsvägarna spelar en väsentlig roll för hela Finlands framgång – 90 procent av godstransporterna i vårt land rör sig på gummihjul. Av transportprestationerna (tonkilometer) inom landet har mängden gods (ton) som transporteras på landsvägarna ökat mellan åren 2011 och 2021.

(20) Landsvägstransporternas betydelse accentueras särskilt på grund av den internationella konkurrenskraften och försörjningsberedskapen. Transportföretagen ser till att finländska produkter fås ut på världsmarknaden. Försörjningsberedskapen har en allt större roll i det rådande

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

geopolitiska läget. Till exempel är tankbilsföretagen av stor betydelse med tanke på vår beredskap.

(21) Avstånden inom landet är långa och därför behöver vi huvudvägar och ett bannät som är i gott skick. Kvaliteten på huvudlederna måste förbättras för att trafikkapaciteten ska kunna öka. Det innebär längre sträckor med motorväg, fler körfält och bredare vägar. Även det sekundära vägnätet och dess skick spelar en viktig roll för logistiken inom industrin.

(22) Utskottet fäster särskild uppmärksamhet vid den tolvåriga trafiksystemplanen, vars mål är att infrastrukturen ska underhållas och utvecklas på ett långsiktigt och hållbart sätt. I finländska förhållanden måste man också alltid beakta det nordliga läget och de nästan arktiska väderförhållandena.

Spårtrafiken. (23) Spårtrafiken spelar en central roll som en energieffektiv och miljövänlig transportform. Ett godståg kan i genomsnitt transportera motsvarande last som 35–40 långtradarer. Kombinerade transporter gör det möjligt att avsevärt minska växthusgasutsläppen inom transportsektorn.

(24) För att modernisera bannätet krävs det fler två- eller flerspåriga bansträckor. Bannätets dåliga skick och de störningar som följer av det inverkar direkt på såväl passagerartrafiken som godstrafiken, eftersom Finlands bannät till nästan 90 procent är enspårigt och trafiken mycket känslig för störningar.

(25) Enligt erhållen utredning är tillräckliga och rätt riktade infrastrukturinvesteringar en grundläggande förutsättning för att spårtrafiken ska växa och konkurrensen främjas i Finland. Vid investeringarna ska i synnerhet sådana projekt främjas som betjänar näringslivets konkurrenskraft och pendlingsområden samt som under undantagsförhållanden också tryggar Finlands försörjningsberedskap.

(26) Försörjningsberedskapen måste granskas på ett övergripande sätt med beaktande av hela transportkedjan. Utvecklandet av försörjningsberedskapen förutsätter fungerande spårtrafikförbindelser västerut och därigenom transportkedjor till Centraleuropa. Utgångspunkten är att främja infrastrukturinvesteringar som både tjänar näringslivets konkurrenskraft i normala situationer och under undantagsförhållanden tryggar Finlands försörjningsberedskap och Natoländernas och Försvarsmaktens transporter.

Flygtrafik. (27) Finlands konkurrenskraft blir lidande om vi inte har smidiga, omfattande och förutsägbara kontakter med omvärlden. Detta gäller såväl persontrafik som godstrafik. Finlands logistiska ställning har förändrats under de senaste åren på grund av Rysslands anfallskrig, men situationen är inte bestående. Finland bör som en del av sin industripolitiska verksamhet kontinuerligt kunna förutse framtida geopolitiska och -ekonomiska förändringar.

(28) När det gäller att stärka Finlands tillgänglighet bör Finland noggrant definiera och beakta EU:s åtgärder både i anslutning till kommissionens program för ren industri och konkurrenskraftskompassen. En av de största omställningarna i fråga om Finlands tillgänglighet, och därigenom i fråga om konkurrenskraften, har att göra med utmaningarna som gäller övergången till

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

ren energi inom flygtrafiken. Den globala flygtrafiken och dess möjlighet att föra samman länder och marknader kommer i framtiden att vara allt mer beroende av ländernas förmåga att övergå till hållbara bränslen inom flygtrafiken. Detta hänför sig till de politiska åtgärder och mål som presenteras i redogörelsen.

(29) Energiomställningen inom flygtrafiken handlar framför allt om att främja tillgången till och produktionen och användningen av hållbara bränslen. En kostnadseffektiv produktion av och tillgången till hållbara bränslen kommer i framtiden till stor del att avgöra hur flygbolagen planerar och genomför sina nätverk. Det påverkar i sin tur tillgängligheten till enskilda områden och länder och ekonomins koppling till resten av världen.

(30) Som ett avlägset och logistiskt sett åtskilt land är frågan om tillgänglighet särskilt viktig för Finland. Som det föreslås i redogörelsens politiska åtgärder förutsätts det att verksamhetsmiljöns konkurrenskraft utvecklas för att locka investeringar och den offentliga finansieringen effektiviseras för att mobilisera privat finansiering. Det krävs också forskning, innovationer, internationella nätverk och satsningar på logistik och ren omställning.

(31) Utskottet betonar också behovet av att utnyttja de affärs- och säkerhetsrelaterade möjligheterna i anslutning till rymdområdet.

Digitalisering och datainfrastruktur som stöd för näringspolitiken

(32) Datainfrastruktur, artificiell intelligens och beräkningskapacitet är numera centrala produktionsfaktorer nästan oberoende av bransch. Vid sidan av EU:s strategi för artificiell intelligens är det strategiskt viktigt att stärka Finlands ställning som objekt för gröna datacenterinvesteringar.

(33) Enligt erhållen utredning utgår industrins förnyelse från en stark digital grund: datanät, datainfrastruktur och kunnig arbetskraft. Enligt sakkunniga är det viktigt att den digitala grunden ses som strategiskt viktig och som något som inte bara möjliggör internationell konkurrenskraft utan också är en viktig del av den.

Betydelsen av stamnätet och effektiva kommunikationsnät

(34) Utskottet välkomnar att redogörelsen identifierar att omstörtande teknik som snabbt påverkar samhället och ekonomin och ett effektivare utnyttjande av data bidrar till nya affärsmöjligheter för den finländska industrin. Betydande sektorer har bildats kring tekniskt kunnande (t.ex. dataindustri, mikroelektronik och kvantteknik), men samtidigt bidrar tekniken till förnyelse inom andra sektorer. I styrgruppens rapport i anslutning till den industripolitiska strategin lyfts förnyandet av branscherna fram som en förutsättning för att bevara den finländska industrins globala konkurrenskraft. Digitaliseringen och artificiell intelligens är av central betydelse för att höja produktiviteten till nästa nivå, vilket kräver större investeringar i immateriellt kapital än tidigare.

(35) Utskottet omfattar synpunkten att industrins förnyelseförmåga är viktig. Genom EU:s initiativ för att stärka utnyttjandet av artificiell intelligens och data eftersträvas en tredubbel kapacitet för behandling av data, en femdubbel beräkningskapacitet som behövs för att utbilda och utnyttja artificiell intelligens och en fyrdubbel datakraft. De viktigaste användningsändamålen för

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

dessa investeringar har framför allt koppling till förnyandet av industrin. Därför anser utskottet det vara viktigt att de åtgärder som föreslås i redogörelsen och som hänför sig till smidigare tillståndsförfaranden, förutsägbar reglering och investeringsincitament säkerställer den finländska industrins förnyelseförmåga. Åtgärderna bör tidsmässigt anpassas till EU:s arbetsprogram och i synnerhet till åtgärderna i meddelandet om artificiell intelligens. Man bör också sträva efter att utnyttja EU-finansieringen bättre än tidigare.

(36) Dessutom är det viktigt att samtidigt främja redogörelsens mål att stärka produktiviteten och konkurrenskraften för att utnyttja ny teknik, såsom artificiell intelligens, i så många företag som möjligt, inklusive små och medelstora företag. Särskilt viktiga är åtgärderna inom tillväxtprogrammet för dataekonomin, som genomförs som en del av arbetet vid ministeriernas gemensamma digitaliseringsbyrå.

(37) Enligt erhållen utredning har beroendeförhållandet mellan el och datakommunikation blivit allt kraftigare. Utan el finns ingen datakommunikation, utan datakommunikation finns ingen smart styrning av elnätet. Således är den digitala infrastrukturen central inte bara för industrin i Finland utan också för landets övergripande säkerhet. Finland konkurrens fördelar är ett starkt stamnät och ren energi i kombination med kompetens och tillförlitliga nät.

Slutsatser

(38) För att Finlands industripolitiska mål ska nås betonar utskottet vikten av att en stark, strategisk och övergripande plan för förhandspåverkan inom EU genomförs snabbt. Det förutsätter politiskt ledarskap för att identifiera gemensamma prioriteringar och utarbeta en plan för att föra samman de nationella budskapen till en enhetlig helhet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att ekonomiutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande KoUU 5/2025 rd

Helsingfors 16.5.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jouni Ovaska cent
vice ordförande Timo Furuholm vänst
medlem Pekka Aittakumpu saf
medlem Marko Asell sd
medlem Heikki Autto saml
medlem Atte Harjanne gröna
medlem Petri Huru saf
medlem Aleks Jäntti saml
medlem Vesa Kallio cent
medlem Marko Kilpi saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Anna-Kristiina Mikkonen sd
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Martin Paasi saml
medlem Pinja Perholehto sd.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.